

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН АНЫКТАМАСЫ

Жаран Тилекбек Соронбаевич Батырбековдун өтүнүчүн өндүрүшкө
кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2017-жылдын 11-декабры

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Ж.И. Саалаев, К.М. Киргизбаев, А.О. Нарынбекова, сот отурумунун катчысы С.А. Джолгокпаеванын катышуусу менен жаран Тилекбек Соронбаевич Батырбековдун өтүнүчүн карап чыгып, төмөнкүлөрдү

ТАПТЫ:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2017-жылдын 8-ноябринда жаран Т.С. Батырбековдун Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин 156-статьясын конституциялуу эмес жана Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 6, 16-беренелерине, 27-беренесинин 3-бөлүгүнө, 94-беренесинин 2, 3, 4, 9-бөлүктөрүнө, 95-беренесинин 1, 4-бөлүктөрүнө жана «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык мыйзамынын 11-беренесинин 2-бөлүгүнө, 14-беренесинин 2-бөлүгүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Өтүнүчтө баяндалгандай, Т.С. Батырбеков судья кызматын ээлеп турган учурда жаран Ш. Ниязалиевдин кылмыш ишин карап, анын кылмышка катышуусу далилденбегендигине байланыштуу кылмыш аракетин жарым-жартылай өзгөртүп, айыптоо өкүмүн чыгарган.

Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңеши, Кыргыз Республикасынын Жогорку соту Т.С. Батырбековдун жогоруда аталган кылмыш ишти кароодогу аракеттери боюнча 2013-жылдын 2-апрелинде кабыл алган жеке аныктаманы жана Жалал-Абад обласынын прокурору К. Токтогуловдун көлтирген сунуштамасын бир өндүрүшкө бириктирип карап чыгып, өзүнүн 2013-жылдын

23-майындагы токтому менен арыздануучуга карата тартиптик өндүрүштү козгогон. Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңеши козголгон тартиптик өндүрүш боюнча ишти маңызынан карап чыгып, 2013-жылдын 28-сентябрьиндагы чечими менен Т.С. Батыrbековго сөгүш жарыялаган.

Аталган чечим менен макул болбостон, Кыргыз Республикасынын Башкы прокурору А. Салянова 2013-жылдын 23-декабрында Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешине жогоруда аталган чечимди жокко чыгаруу жана Т.С. Батыrbековду кылмыш жоопкерчилигине тартууга макулдук берүү жөнүндө сунуштама киргизген. Башкы прокурордун бул сунуштамасы Судьялар кеңеши тарабынан 2014-жылдын 28-мартында каралып, анда Судьялар кеңешинин чечими даттанылууга жатпагандыгы жана Т.С. Батыrbеков жасаган жосуну үчүн тартиптик жоопкерчиликке тартылып, жазасын алгандыгы белгиленип, сунуштама канаттандыруусуз калтырылган.

Бирок, Жалал-Абад обласынын прокурорунун орун басары С. Сатыбалдиев Судьялар кеңешинин төрагасы Ж. Абрахмановдун 2014-жылдын 29-апрелиндеги № с-1489/14 З.М. Апышев тууралуу катын негиз кылып, өзүнүн 2016-жылдын 13-сентябрьндагы токтому менен Т.С. Батыrbековго карата камакка алуу чарасын көргөн, жыйынтыгында арыздануучу тергөө маалында 26 күн камакта болгон.

Т.С. Батыrbековдун пикири боюнча, прокуратура кызматкерлери кызмат абалдарын кыянаттык менен пайдаланып, аны камакка алуу менен, анын укуктарын тебелеп, ага материалдык жана моралдык зыян келтиришкен.

Анткени, Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин 16-статьясынын 2-бөлүгүнө ылайык жазык куугунтугуна алууда иммунитетке ээ болгон адамдарга карата жазыктык сот ишин жүргүзүүнүн шарттары Кыргыз Республикасынын Конституциясы, мыйзамдар тарабынан аныкталат.

Ал эми «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» мыйзамдын 14-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык судья, анын ичинде ыйгарым укуктары токтолулгандан, кызматынан бошотулгандан кийин судьянын ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырып турган мезгилде жасаган укукка каршы жосуну үчүн сот тартибинде салынуучу жазык жана административдик жоопкерчиликке конституциялык мыйзамда белгиленгенден башкача тартипте тартылышы мүмкүн эмес. Ошондой эле жогоруда аталган мыйзамдын 30-беренесинин 7-бөлүгүнө ылайык ошол эле негиздер боюнча Судьялар кеңешине караштуу Тартип комиссиясы тарабынан андай макулдук берүүдөн баш тартуу жөнүндө чечим кабыл алынган учурда судьяны жазык же сот тартибинде тарттырылуучу административдик жоопкерчиликке тартууга макулдук берүү жөнүндө кайталап сунуш киргизүүгө жол берилбейт.

Ошентип, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун 2016-жылдын 26-июлундагы токтому менен тергөө органдарынын Т.С. Батырбековду камакка алуу чарасын көрүү боюнча аракеттери мыйзамсыз жана негизсиз деп таанылган.

Ал эми, Жалал-Абад шаардык сотунун 2016-жылдын 9-августундагы токтому менен Жалал-Абад обласынын прокуратурасынын тергөөчүсү С. Абдисатаровдун 2016-жылдын 10-июнундагы Т.С. Батырбековду айыпкер катары тартуу жөнүндө токтому мыйзамсыз деп таанылган.

Арыздануучу, Жалал-Абад обласынын прокурорунун орун басары Н. Дарданов, тергөөчүлөр С. Абдисатаров жана А. Акматов мыйзамдын талаптарын одоно бузуп, кызмат абалдарын кыянаттык менен пайдаланышып, тергөө жүргүзүп келишкендерин белгилеп, аларга карата кылмыш иш козголушу керек экенин айтат.

Бирок, Жалал-Абад обласынын прокурорунун орун басары С. Сатыбалдиевдин 2016-жылдын 13-сентябриндагы токтому менен прокуратура органдарынын аталган кызматкерлерине кылмыштын курамы жок деген негиз менен кылмыш ишин козгоодон баш тартылган.

Андан тышкary, Т.С. Батырбеков прокуратура органдарынын аталган кызматкерлерине кылмыш ишин козгоо жөнүндө даттануу менен 2016-жылдын 16-августунда Кыргыз Республикасынын Башкы прокуроруна кайрылган. Бирок, Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин 130-статьясынын 1-бөлүгүнүн талаптарына карши жогоруда аталган даттанууну кароо аракети даттанылып жаткан ошол эле Жалал-Абад областык прокуратурасына кароого жөнөтүлгөн.

Арыздануучу, өз кайрылуусунда Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 1, 2-бөлүктөрүнө ылайык адам укуктары жана эркиндиктери ажырагыс, ал ар бир адамга төрөлгөндөн эле таандык жана Кыргыз Республикасынын жогорку баалуулуктарына кирет, ал эми Жазык-процесстик кодекстин 6-статьясынын 1-пункту жана 10-статьясынын 1-пунктунун талаптарына ылайык тергөөчү, прокурор, сот мыйзамдын жоболорун бекем сактоого жана инсандын укуктарын, эркиндиктерин жана кадыр-баркын урматтоого милдеттүү деп белгилейт.

Ошондой эле, Атуулдук жана саясий укуктар жөнүндө эл аралык пактынын 9-беренесине ылайык, ар бир адам жеке кол тийбестикке укуктуу, эч ким ээн баштык менен камакка алынбайт же кармалууга тийиш эмес, эч ким мыйзамда көрсөтүлбөгөн негизде жана буга ылайык процедураларда эркинен ажыратылбайт.

Андан тышкary, арыздануучу Конституцияда бекитилген соттордун көз каарандысыздыгы принципин сактоо зарылдыгын жана аталган принцип

соттордун адилеттик менен мыйзамдуулукту ишке ашыруу боюнча ишинин өзөгүн түзөрүн белгилейт.

Жогоруда баяндалган жүйөлөрдүн негизинде, арыздануучу талашылып жаткан ченемди Кыргыз Республикасынын Конституциясына жана «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» конституциялык Мыйзамга карама-карши келет деп таанууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья Ж.И. Саалаевдин маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 6-бөлүгүнүн, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамынын 4-беренесинин 1-бөлүгүнүн жана 18-беренесинин негизинде Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын ыйгарым укуктарынын толук тизмеги аныкталиган.

Аталган ченемдик укуктук актылардын ченемдик жоболоруна ылайык Жогорку соттун Конституциялык палатасы мыйзамдар жана башка ченемдик укуктук актылар Конституцияга карама-карши келген учурда аларды Конституцияга ылайык эмес деп табат; Кыргыз Республикасы катышуучу болуп саналган күчүнө кирбекен эл аралык келишимдердин конституциялуулугу тууралуу корутунду берет; Конституцияга өзгөртүүлөр тууралуу мыйзамдын долбооруна корутунду берет.

Ал эми, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 25-беренесинин 3-бөлүгү арыздануучулардан өтүнүчтө кайрылууну конституциялык сот өндүрүшүнүн алкагында кароого болгон конкреттүү негиздерди, аны менен коюлган маселе боюнча өзүнүн көз карашынын укуктук негиздемелерин Конституциянын тиешелүү ченемдерине шилтеме келтирүү менен көрсөтүүнү талап кылат.

Бирок, арыздануучу өз өтүнүчүндө талашылып жаткан ченемдин конституциялуу эместигин далилдөө катары келтирген жүйөлөрү прокуратура органдары тарабынан мыйзамды бузуу фактыларын жана укук колдонуу тажрыйбасындагы көйгөйлөр жөнүндө гана күбөлөндүрөт.

Ушуга байланыштуу, арыздануучу келтирген жүйөлөр Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин “Кылмыш жөнүндө арыздарды жана билдириүүлөрдү кароонун натыйжасында тергөөчү жана прокурор тарабынан кабыл алынуучу чечимдер” деп аталган 156-статьясынын

конституциялуулугу тууралуу күмөндүүлүктү түүдүрган укуктук аргументтер катары карылыши мүмкүн эмес. Мыйзамдардын конституциялуулук презумпциясына ылайык Жазык-процесстик кодекстин аталган статьясын негиздүү жүйөлөр жетишпесе толугу менен Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама каршы келет деп табууга болбайт, кайрылуучу өз жүйөлөрүндө тергөөчү жана прокурордун аракеттерин жөнгө салган бул статьянын конкреттүү кайсы бөлүмү же пункту Конституцияга карама каршы келгендигин да так көрсөткөн эмес. Демек, Т.С. Батырбековдун өтүнүчүндө баяндалган маселелер аталган мыйзамдын талаптарына төп келбайт.

Анткени, укук колдонуу тажрыйбасы менен байланышкан маселелерди кароо «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамга ылайык Конституциялык палатанын ыйгарым укуктарына кирбайт. Жогоруда аталган конституциялык мыйзамдын 19-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы укук маселелерин гана белгилейт жана чечет.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1, 4-пункттарына ылайык эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча ушул конституциялык мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе жана кайрылууда билдирилген талап Конституциялык палатанын каросуна караштуу болбосо судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1, 4-пункттарын, 5-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

а н ы к т а д ы:

1. Жаран Тилекбек Соронбаевич Батырбековдун өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.
2. Өтүнүч жана ага тиркелген материалдар арыздануучуга кайтарылып берилсин.
3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылыши мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

Ж.И. Саалаев

К.М. Киргизбаев

А.О. Нарынбекова

№ 66 - 0